

ÖSSZEVONT ÉPÍTŐIPARI
KÖLTSÉGVETÉS-KÉSZÍTŐ
PROGRAMRENDSZER

G O L D

19. Költségvetéstétel normatartalmának módosítása

Sokszor előfordul az, hogy szükség van arra, hogy ellenőrzésre, esetleg módosításra kerülhessen az éppen képernyőn lévő tétel normatartalma, vagy a tétel normáját alkotó erőforrások adatai módosításra kerüljenek. Ha rákattintunk a „Tétel norma” panelra az alábbi ablakot kapjuk és aktív lesz a menüsoron a „Tétel norma” menü is.

Az ablakban az adott tételhez tartozó erőforrások szerepelnek a cikkszámukkal és normájukkal. Ha feloldottuk az „ÖN” adattári egyezést akkor a normasorok szerkeszthetők.

A SILVER verzió képes a tételek normatartalmának a megmutatására, de az ablak egyéb funkciói nem használhatóak.

A normák megjelenési módja

A program az erőforrások beolvasásához egy logikai sorrendet használ. Ennek eredményét a normák megjelenésében is szerepelteti a következők szerint:

a./ ÖN központi erőforrás adattárból származó elem kiírása normál álló betűvel történik.

b./ ÖN saját erőforrás adattárból származó elem kiírása **vastagított álló** betűvel történik.

c./ ÉN-ÉNK erőforrás adattárból származó elem kiírása *normál dőlt* betűvel történik.

Tétel		Tétel normák		Műszaki jellemzők	Mennyiség/részletezés	Megjegyzés/Kornyjelző
Anyag egységár		8118	Díj	970	Gépköltség	0
Cikkszám	Új	Fennt.	Erőforrás megnevezése			Egysége
S 00000	0000	21	0.39	0.39	Kömüves	óra
S 00000	0000	27	0.09	0.09	Állványozó	óra
S 00000	0001	21	0.49	0.51	Betanított kömüves segéd munkás	óra
A 12112	7461	00	0.0152	0.0153	POROTHERM 3S HS Profi külső tegerhordó fal, 38x25x24,9 cm, 7 (11/mm2)	1000 db
A 12112	7462	00	0.0001	0.0001	POROTHERM 3S HS Profi külső tegerhordó fal, 38x12,5x24,9 cm, feles elem,	1000 db
A 12112	7522	00	0.0006	0.0006	POROTHERM 3S HS Profi külső tegerhordó fal, 38x25,0x24,9 cm, káva elem,	1000 db
A 12112	7523	00	0.0006	0.0006	POROTHERM 3S HS Profi külső tegerhordó fal, 38x12,5x24,9 cm, feles káva c	1000 db
A 18859	0003	00	0.003	0.0032	Wicnerberger vékony falazóhabarcs	m3

A tétel keveréktétel és a keverékanyag cikkszámát:

Tétel norma	Műszaki jellemzők	Ajánlatok	Fejleszt	Súgó
Sor kivágása CTRL+K				
Sor másolása CTRL+M				
Sor beillesztése CTRL+B				
Egy üres sor beszúrása CTRL+U				
Táblázat másolása tárolóba				
Táblázat beillesztése				
Táblázat mezőinek törlése Shift+Del				
Cikkszám másolása				
Cikkszám beillesztése				
Cikkszámhoz tartozó anyag megnevezések frissítése F5				
Erőforrás kiválasztása/részletes adatainak megjelenítése				
A tétel erőforrásainak egyidejű feldolgozása				

A következő szerkesztési lehetőségeket találjuk a „Tétel norma” menü alatt.

Sor kivágása

A kívánt sorba kattintva használja a *Tétel norma - Sor kivágása* menüpontot vagy az ikont. A program a kívánt sor tartalmát kivágja, és a tárolóba helyezi. A sort követő sorok tartalmát eggyel feljebb csúsztatja.

Az így kivágott sor egy másik sorba beilleszthető.

Sor másolása

A kívánt sorba kattintva használja a *Tétel norma - Sor másolása* menüpontot vagy az ikont. A program a kívánt sor tartalmát a tárolóba

helyezi. Az így másolt sor egy másik sorba beilleszthető.

Sor beillesztése

Amennyiben van az adott típusú sortárolóban adat, akkor azt az aktuális sorba a *Tétel norma - Sor beillesztése*

menüponttal vagy az ikonra kattintással lehet bemásolni.

Üres sor beszúrása

A kívánt sorba kattintva használja az aktuális menü *Tétel norma - Üres sor beszúrása* menüpontot. A program a kívánt sortól kezdődően a sorok tartalmát eggyel lejjebb csúsztatja és az aktuális sor tartalmát törli. Ugyancsak elvész a táblázat utolsó sorának tartalma.

Táblázat tárolóba másolása

A program mindegyik táblázatos adatsorhoz biztosít egy független tárolót. Ez a tároló a program futása alatt megtartja a tartalmát. A kívánt táblázat adatai a tárolóba helyezhetők a *Tétel norma - Táblázat másolása tárolóba* menüpont segítségével, amit egy másik tételhez felhasználhat.

Táblázat feltöltése tárolóból

Amennyiben az adott típusú táblázathoz rendelkezésre áll a tárolóban adat, akkor azt a *Tétel norma - Táblázat beillesztése* menüponttal fel lehet használni.

Egy új tétel létrehozása során legcélszerűbb egy hasonló tétel adatait az átmeneti tárolóba helyezni és az új tételbe bemásolás után azt módosítani.

Cikkszámok másolása, beillesztése

Bármelyik normasorban található cikkszámot a cikkszámok tárolójába másolhatja. Ennek lépései:

a./ Kattintson abba a sorba, amelyikben a kívánt cikkszám található.

b./ A *Tétel norma - Cikkszám másolása* menüponttal a cikkszámot a tárolóba másolhatja.

Az így kimásolt cikkszámot bármikor (a program futása alatt) beillesztheti egy másik tétel normaösszetevői közé. Ennek lépései:

a./ Kattintson abba a sorba, amelyikbe a kívánt cikkszámot be akarja illeszteni.

b./ A *Tétel norma - Cikkszám beillesztése* menüponttal a cikkszámot a normasorba másolhatja, amennyiben található a tárolóban adat.

Normasorban található cikkszám megnevezésének beolvasása

Amikor a norma kidolgozása során megváltoztatja a normasorban a cikkszámot. Hasznos azt még a rögzítés előtt ellenőrizni. Ennek lépései:

a./ Kattintson abba a sorba, amelyikbe a kívánt cikkszámhoz be akarja olvasni a megnevezés adatot.

b./ *Tétel norma - Cikkszámhoz tartozó megnevezés frissítése* menüponttal vagy az **F5** funkció billentyűvel a megnevezést beolvasathatja.

Erőforrás kiválasztása, megtekintése

A leggyakoribb feladat az, amikor egy új erőforrást akar a normában elhelyezni (esetleg egy régit lecserélni). Ehhez a program az erőforrás adattárát ajánlja fel a kiválasztáshoz. A végrehajtás lépései:

a./ Kattintson a kívánt erőforrás sor valamelyik cikkszám mezőjében duplán, vagy a **Tétel Norma - Erőforrás kiválasztása/részletes adatainak megjelenítése** menüpontot válassza.

b./ A megjelenő ablakban megtekintheti az erőforrás részletes adatait. Amennyiben módosítani kívánja az erőforrás egységárát (azért, hogy a későbbiekben a program az Ön által megadott árakkal számítsa ki azoknak a tételeknek az árát, amelyekben ez az erőforrás található) azt helyben megteheti. Ennek lépései:

- 1./ Módosítsa a kívánt mezőben (javasoljuk, hogy a „Saját ár” mezőt használja) az értéket.
- 2./ Adja meg a rögzítés dátumát (vagy használja a „Beállítások - Rögzítésnél napi dátum használata” menüpontot).
- 3./ A szokásos rögzítő ikon segítségével tárolja a megadott adatokat.

c./ A kiválasztáshoz kattintson a kiválasztó (pipa) ikonra.

Az aktuális tétel erőforrásainak megtekintése/módosítása

Gyakran előfordul, hogy az aktuális tétel minden erőforrás összetevőjének adatát felül kívánja vizsgálni, illetve módosításukra van szükség. Ebben az esetben a legcélszerűbb módszer a program által biztosított lehetőség, amit a **Tétel normák - A tétel erőforrásainak egyidejű feldolgozása** menüpontban vagy az itt látható ikonra kattintással érhet el.

A program a művelethez készít egy szűrőállományt az **ÖN** (és esetlegesen egyet az **ÉN-ÉNK**) erőforrás adattárhoz, és megnyitja az erőforrás kezelő modult. Ezeknek a szűrőállományoknak az „AktualisTétel” lesz a neve.

Ezenkívül az ikonok között megtaláljuk még az „Aktuális tétel árazása” ikont, amivel a képernyőn levő tétel azonnal árazható. Ezt még a **Költségvetés - Aktuális tétel árazása** menüponttal vagy az **F7** funkcióbillentyű leütésével tudja végrehajtani.

Ennél az árazásnál nincs beállítási lehetősége, az árazás a költségvetés körülményeinél beállított árazási adatok szerint kerülnek kiszámításra.

19.1 A költségvetésbe tétel beolvasás norma konverzióval

Az adattárakban (általában a központi adattárra jellemző ez) vannak tételek, amelyek nem rendelkeznek mind új mind fenntartási oszlopban normaértékkel, mivel az adott tétel nem értelmezhető az adott körülmények között.

Ilyen tételek például a bontási tételek, melyeknek nincs új normaértékük, vagy speciálisan csak új munkaként értelmezhető az alagútszalus betonozási technológia, ahol a fenntartási oszlopból hiányoznak a normaértékek.

- Azonnali árazás a tétel beolvasásakor
- Fenntartási/Új norma automatikus feltöltés norma nélküli tételnel
- A költségvetésben rezsióradíj használata
- Költségvetés keverékárazás engedélyezése
- ÖN adattári tételnél tétel sorszám nyomtatása (beolvasást gyorsító adat)
- ÖN adattári tétel nyomtatásakor az ÖN jelzés nyomtatása az adattárral egyező tételhez
- Műszaki jellemző táblázat nyomtatása az alapértelmezett: Új ÖN adattári tétel beolvasásakor

Amennyiben a költségvetés jellege (új vagy fenntartási) nem felel meg az adott tétel jellegének - azaz új munkára készít költségvetést és bontási tételeket is akar használni a költségvetésben - akkor szükséges, hogy a **Fájl - Körülmények módosítása** menüpontban, vagy rögtön az új költségvetés létrehozásakor (ugyanabban az ablakban történik) állítsa be ezt az opciót, az itt látható képek megfelelően.

A „Fenntartási / Új norma automatikus feltöltés norma nélküli tételnel” kapcsoló csak a tételek adattárból való beolvasásakor működik. A költségvetésbe már felvett tételekre a lehetőség be- vagy kikapcsolása semminemű módosítással nem jár. Amennyiben a már rögzített tételek normaértékeinek módosítására van szükség, akkor a „Tétel norma” panelon megteheti.

A „Fenntartási / Új norma automatikus feltöltés norma nélküli tételnel” kapcsoló csak a tételek adattárból való beolvasásakor működik. A költségvetésbe már felvett tételekre a lehetőség be- vagy kikapcsolása semminemű módosítással nem jár. Amennyiben a már rögzített tételek normaértékeinek módosítására van szükség, akkor a „Tétel norma” panelon megteheti.

20. A költségvetés erőforrás-szükséglete

A költségvetések erőforrás-szükségletének meghatározása programszakasz arra szolgál, hogy az elkészített költségvetések szükségletét meghatározhassa. A **Költségvetés - Erőforrások kigyűjtése** menüponttal vagy az ikonra kattintással indítható el a programszakasz.

A programszakaszban meghatározhatja egy vagy több költségvetés erőforrás-szükségletét, az erőforrás-szükségletben szereplő keverékanyagokat összetevőire bonthatja, a szükségletet listázhatja nyomtatóra, képernyőre vagy fájlba, a szükségletből ármentést készíthet, illetve szűrőállományt generálhat. A programszakasz az itt látható képernyővel jelentkezik be.

Kigyűjtés: E:\Terc\onszla\Minta bronz.slo8

Fájl Listázás Kigyűjtés Súgó

Kigyűjtött anyagok (erőforrások) száma: 43

Fejezet kezd/vég 1 99 Munkanem kezd/vég 1 97

Árazás adatai: Az árakat utoljára a központi ár adatok között keresi, de

Először keresse az árát

Ár állományban Saját árban Százalékos árban

Másodszor keresse az árát

Ár állományban Saját árban Százalékos árban

A megtalált árak közül használja a(z)

elsőt legnagyobbat legkisebbet

Költségvetés rezsióradíjas

CutePDF Writer Times New Roman Méret:8 BESZÚR

Egy költségvetés szükségletének meghatározása általában a következő feladatok elvégzését igényli.

20.1 A kigyűjtés módjának meghatározása (egyedi vagy halmazott)

A két kigyűjtési forma között a különbség abban van, hogy a halmazott kigyűjtés során az addig kigyűjtött szükségletek hozzáhalmazódnak a következő feldolgozás szükségletei, míg az egyedi kigyűjtés a feldolgozás előtt törli a korábbi szükségletek eredményeit a tárolóból.

A programszakasz indulásakor üres tárolóval indul, így az első kigyűjtés csak az éppen kiválasztásra kerülő költségvetés adatait tartalmazza. A **Kigyűjtés menü - Egyedi vagy Halmazott** pontjával határozható meg a továbbiakban a gyűjtés üzemmódja.

A váltás a kívánt menüpontra történő „Enter” billentyű nyomással vagy egérgomb kattintással történik.

20.2 Költségvetés megnyitása

A parancs a korábban elkészített költségvetés használatba vételére szolgál, az erőforrás-szükséglet meghatározásának céljából. A szakasz indulásakor az aktív költségvetés automatikusan megnyitásra kerül, ami látható is a programablak fejlécében.

A funkció elérhető a menüből **Fájl menü - Költségvetések nyitása** ponttal, illetve az ikonra való kattintással.

A funkció működtetésekor megjelenő állománynyitó dialógusablakban válassza ki a kívánt költségvetést. A parancs végrehajtása után megnyitásra kerül a megadott nevű költségvetés, amelyből a gyűjtés elvégezhető.

A programablakba visszatérve a programablak címsorában megjelenik a kiválasztott költségvetés elérési útvonala és neve.

20.3 Munkanem intervallum meghatározása

A programmodul a feldolgozáshoz igényli annak megadását, hogy a költségvetés mely fejezetekben/munkanemekben elhelyezett tételeinek a szükséglete kerüljön kigyűjtésre.

Adja meg a fejezet/munkanem értékhatárokat, ha a feladott 1-99 / 1-97 (ami a teljes költségvetést jelöli ki) nem felel meg, és

szűkíteni kívánja
Itt most ne a munkanem adatra

Fejezet kezd/vég	1	99	Munkanem kezd/vég	1	97
------------------	---	----	-------------------	---	----

azt.
tételszámban levő
gondoljon, hanem

a tételhez megadott munkanemre, ahova a költségvetéstételt felvette. A költségvetés valamennyi tételére, amelyek a megadott intervallumba esnek a kigyűjtés el fog készülni, kivéve a "K" betűvel megjelölteket. Ezen tételek anyagszükséglete a kigyűjtésből hiányozni fog. (A "K" tételeknek a feldolgozása nemcsak itt, hanem az árazási szakaszban is kimarad.) Ennek megfelelően például egy költségvetés összes villanszereléshez használatos erőforrása kigyűjthető, a 71-71 munkanem intervallum megadással elindított kigyűjtés eredményeképpen.

20.4 Kigyűjtés

A kigyűjtési szakaszban történik a tételek normasorai és a mennyisége alapján a szükségletek kiszámítása. Ez végrehajtható a **Kigyűjtés menüpont - Kigyűjtés** pontjával, vagy az ikonra való kattintással.

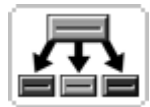
A feldolgozás idejére az ikonsor végén található egy „Stop tábla” ikon, amellyel a feldolgozás megszakítható. A megszakítás nem törli a tárolót, hanem csak a futást szakítja meg. Ha a feldolgozást eddig a halmazott módban végezte, akkor váltson át egyedi kigyűjtésre, majd vissza, mert nem tudható, hogy hány tétel szükséglete halmazódott már hozzá az eddigi szükségletekhez. A végrehajtás eredményéről a „Kigyűjtött anyagok száma” mezőben megjelenő érték tájékoztat. Ez mutatja a következő szakaszban listázható elemek számát.

20.5 Keverékanyagok bontása

Ha a meghatározott szükségletben keverékanyagok is szerepelnek, akkor lehetősége van arra, hogy a keverékanyagokat összetevőire bontsa. Ekkor kell meghívnia ezt a funkciót. Ezt megteheti a **Kigyűjtés menü - Keverékbontás** pontjával vagy az ikonra való kattintással.

A feldolgozás ugyanúgy történik, mint a 20.4 pontnál, és az ott elmondottak a halmazott kigyűjtésre itt is érvényesek. Miután a szükségletek meghatározása megtörtént, következhet a megjelenítési szakasz.

20.6 Listázás képernyőre

E funkcióval a kigyűjtés eredménye megtekinthető a képernyőn, miután a kigyűjtés már végrehajtott, és legalább 1 listázható elem van a tárolóban. A funkció elérhető a **Listázás - Képernyőre** menüponttal, illetve az ikonra való kattintással.

A parancs hatására megjelenő párbeszéd ablakban először a listázás határait adhatjuk meg cikkszám tartomány alapján. Ha valamennyi erőforrást meg kívánja tekinteni, nem szükséges az alapértékek módosítása, elegendő az „Indul” feliratú nyomógombra kattintani, vagy az ENTER billentyűt lenyomni.

A szakmák listázásához a betűmezőkbe "S"-et írva kapja az összes szükségletüket az alább megadott intervallum értékekkel. A Gépekhez a "G", míg a csak fuvar költség számításához használt anyagok esetében a betűmezőt hagyja üresen a cikkszám megadásakor.

Az ÖN költségvetésekben, amennyiben a kigyűjtés eredményében ÉN erőforrás adattárból származó gépek is találhatóak, akkor lehetőség van arra, hogy a gépek adatait az árkiszámításhoz használt kWh szemben műszakórában listázhassa. Ehhez kapcsolja be a ÉN gépek műszakórában kapcsolót.

Arra is lehetősége van, hogy az elkészítendő listában az erőforrások ne az elsődleges cikkszámokkal kerüljenek azonosításra, hanem a gyártó cikkszámokkal. Ehhez az szükséges, hogy a „Gyártó cikkszámokkal listáz” kapcsoló legyen bekapcsolva. Ebben az esetben amennyiben az erőforráshoz tárolásra került gyártói cikkszám, akkor az kerül a listába.

20.7 A listázás előkészítése nyomtatási oldalról

Ha még nem készített eddig nyomtatott listát, akkor először szükséges beállítania azt a betűtípust, amit ennél a modulnál a lista elkészítéséhez használni kíván. Ha már ezt egyszer megtette, akkor a továbbiakban csak akkor lesz erre szüksége, ha a nyomtatási képen változtatni kíván, vagy éppen másik nyomtatón akar nyomtatni, mint a rendszerhez alapnyomtatóként éppen ki van választva.

Az előkészítés egyrészt a betűtípus kiválasztásából áll, amit megtehet a **Fájl menü - Betűtípus** menüpontjával vagy az ikonra való kattintással, másrészt ha nem az alapnyomtatóval akar nyomtatni, akkor a nyomtató kiválasztásából, amit a **Fájl menü - Nyomtató-kiválasztás** menüponttal tud megvalósítani.

Határozza meg, hogy a teljes erőforrás megnevezést kívánja-e nyomtatni, vagy csak a lényeges részeit tartalmazó első sorát. Ezt a **Listázás - Egysoros illetve Kétsoros nyomtatás** menüpontban teheti meg.

20.8 A listázás előkészítése az árak oldaláról

A költségvetéshez az alkalmazni kívánt erőforrás egységárakat igen sokrétűen tudja meghatározni. Amikor a költségvetést megnyitotta, (esetleg később is módosíthatta) megállapította az árak kiválasztásának rendjét. Ehhez a következő tartalmú képernyőt használta fel.

Amint a képernyőn látható, a költségvetés ármegállapításának adatai a költségvetés megnyitásakor automatikusan beállítódnak arra az értékre, amelyet annak készítésekor megállapított. Így nem kell foglalkoznia a listázás előkészítése során azzal, hogy az erőforrás listában szereplő elemek azonos áron kerüljenek listázásra, mint amikor a költségvetés tételeinek az ármegállapítása történt.

Amennyiben el akar térni a költségvetés ármegállapítás adataitól, akkor itt most az árkválasztás rendjét meg kell változtatnia. Az alkalmazás módja képernyőről is látszik, részletes leírását az alábbiak szerint tekintjük át.

20.8.1 A listázáshoz az árak kiválasztása

Az árkválasztáshoz összesen három panel áll rendelkezésre, amelyek felhasználásáról döntve meghatározhatja az alkalmazni kívánt anyag (ár állomány használata esetén a szakma és gép egységárak is választhatók!) egységárának kiválasztási módját.

Amennyiben egyik panelen sincs beállított adat, akkor a központi egységár kerül automatikusan felhasználásra az erőforrás adattárból. A panelek felhasználása csak sorrendben egymást követően történhet, azaz először az „Először keresse az árat” feliratú panel adata kerül felhasználásra, majd a „Másodszor ...” és így tovább.

A program legutóljára mindenképpen a központi adattárban is fogja keresni az erőforrás elem árát, hisz semmi garancia arra, hogy a korábbi keresések során talált adatot, ebben viszont kell árnak szerepelnie, hacsak a felhasználó szándékosan ki nem törölte.

Figyelem! A szakmák és gépek esetében hiába van bejelölve a saját és %-os árkapcsoló a megfelelő panelen, mindenképpen a „központi ár sorban levő adat” és a rezszi költség adata kerül felhasználásra. Gép és szakma esetén a központi ártól eltérni csak akkor lehet, ha „Árállományt” választ az ár kiválasztásához, és abban valóban meg is találhatók azoknak adatai.

A keresés során a program akkor „talál” egységárat, ha az szerepel az „Árállományban”, vagy saját illetve %-os ár választása esetén a mező értéke nem egyenlő 0-val. Ez meghatározza az árak tárolásának technikáját is.

Ha csak néhány anyag esetében akar árakat saját egységárakat nyilvántartani, akkor azt a „Saját ár” rovatban tegye meg, illetve az erőforrás karbantartó programban %-kal számítsa ki a központi anyagárból, ami által automatikusan tárolásra is kerül a „%-os ár” mezőben.

Ezek után nyugodtan megjelölheti a program számára, hogy „Először keresse az árat” a „Saját árak” között, hisz valójában csak akkor fogja azt használni, ha ott árat talált. Ugyanez a helyzet a %-os egységárral is.

Mit jelent az alkalmazandó árak esetén a „Megtalált árak közül használja az” „első” alkalmazandó ár? Ha van egy sorrend az árak keresésére (pl. saját, majd a második panelen %-os, illetve végül mindenképpen a központi), akkor az első találatig keres a program. Ha a saját árak között talált már 0-tól különbözőt, akkor a keresést befejezi, egyébként addig keres a paneleken megadott sorrend szerint tovább, amíg érvényes árat nem talál.

Mikor használja az alkalmazandó árak közül a „legnagyobb” árat? Ha különböző módon tartja karban az árait, akkor elképzelhető, hogy ugyanarra az anyagra van saját és van %-os egységára is, és ha a központi árkarbantartást is rendszeresen végrehajtja, akkor a legmagasabb ár valószínűleg a legfrissebb ár is, tehát valószínű, hogy az áll legközelebb a napi árhoz.

A harmadik formához - „a legkisebbet” - a fentiek alapján inkább ellenőrzési funkció tartozik, ami az egyes költségvetések árazása közti különbség kimutatásával az alkalmazott saját, %-os és központi árak minőségét jelzi.

Az itt beállított árazási paraméterek csak a listázás időtartamára kerülnek beállításra, a költségvetés árkalkulációs körülményeit nem módosítják!!!

20.9 Listázás nyomtatóra

E funkcióval a kigyűjtés eredménye a számítógépünkhöz kapcsolt nyomtatón jeleníthető meg. A funkció elérhető a **Listázás menü - Nyomtatóra** menüpontjával vagy az ikonra való kattintással.

A parancs hatására megjelenő párbeszéd ablakban először a listázás határait adhatjuk meg cikkszám tartomány alapján. Ha valamennyi erőforrást ki akarja nyomtatni, nem szükséges az alapértékek módosítása, elegendő az Ok feliratú nyomógombra kattintani, vagy az ENTER billentyűt lenyomni, és a nyomtatás végrehajtódik, amit félbeszakíthat. (Az idetartozó kép az 20.6 pontnál látható.)

20.10 Anyag listázás fájlba

Amennyiben a szükséglet-meghatározás eredményét valamilyen másik programnak át kívánja adni, akkor szüksége van egy olyan szövegállományra, amelyben a szükséglet meghatározásának eredménye megtalálható.

Ezzel a funkcióval ez megvalósítható, ami elérhető a **Listázás - Fájlba** menüponttal vagy az ikonra való kattintással.

A cikkszám intervallum megadása, illetve a „Saját cikkszám használata” kapcsoló esetleges beállítása után az „Indul” feliratú nyomógombbal vagy az ENTER billentyűvel indítható a kigyűjtés eredményének szövegfájlba mentése. A fájl az aktuális lemezegység aktuális könyvtárában (ahol a költségvetés található) a költségvetés nevével megegyező néven, .TXT kiterjesztéssel jön létre.

A fájl a kigyűjtött anyagok cikkszámát, megnevezését, egységét és mennyiségét tartalmazza. Ezt az állományt más programban (pl. szövegszerkesztő, táblázatkezelő, raktárnyilvántartó, stb.) lehet felhasználni.

20.11 Árállomány mentése a szükséglet alapján

Miután a kigyűjtést végrehajtotta, a funkció elérhető a **Listázás - Árállomány készítése** menüponttal vagy az ikonra való kattintással. Akkor célszerű ezt elkészítenie, ha már a költségvetéshez szükséges erőforrások árait felülvizsgálata a 20.9 pont alapján nyomtatott listában, és azokon a szükséges korrekciókat is elvégezte, és elégedett annak eredményével.

Az erőforrás karbantartás programmodulban is található egy ugyanilyen funkció, amikor a felhasználó az adattár árait képes egy állományba menteni. Az ide beépített funkció alapvetően eltér az ott használt ármentési funkciótól, ugyanis itt nem az adattár egy részének (saját, központi vagy %-os) árát menti, hanem a következők szerint működik.

Az árakat ebben a funkcióban a program úgy fogja elmenteni, ahogy az a listára kiíródna, azaz kiválasztja a különböző lehetőségek alapján azt az árat, amely azoknak a logikai feltételeknek megfelel, amelyet a költségvetés áralkalmazási körülményei között megadtunk. A mentés eredményeképpen létrejön egy árállomány, amely most már az eddig különböző helyeken található árakból egy olyan árállományt készít, amelyben együtt és egy helyen megtalálhatók a költségvetés áralkalmazásához szükséges árak. Ez csak azoknak az elemeknek az árait tartalmazza, amelyekre a költségvetésnek szüksége van. A továbbiakban a költségvetés árazásához elegendő ezt az egy árállományt használni, hisz ebben változtathatatlanul az eredeti adatok találhatóak meg.

Az árállomány a programcsomag anyagadattárában jön létre, a költségvetés nevével megegyező néven, de AR4 kiterjesztéssel. Amennyiben már szerepelt ilyen árállomány, akkor a program csak akkor írja azt felül, ha azt jóváhagyja.

20.12 Szűrőállomány készítése a szükséglet alapján

Miután a kigyűjtést végrehajtotta, a funkció elérhető a **Listázás - Szűrőállomány készítése** menüponttal vagy az ikonra való kattintással.

A költségvetés erőforrás-szükséglete meghatározza azon anyagok- szakmák - gépek körét, amelyekkel pillanatnyilag foglalkoznia kell, mivel a költségvetés áralkalmazása szempontjából most kizárólag ezekre van szükség. Ahhoz, hogy csak ezeket „lássa” az erőforrás adattárban szükség van egy olyan állományra, amelyik „megszűri” az adattár elemeit, és a felhasználó számára olyan helyzetet teremt, mintha a többi elem ott sem lenne. Ezek a szűrőállományok az Erőforrás (anyag) karbantartás programban speciálisan készíthetők, de itt most olyan szűrőállományt képes készíteni, amelyik csak a költségvetésben (vagy akár több költségvetésben, vagy annak szakaszaiban szerepel - gondoljon a halmozott kigyűjtésre) található erőforrásokat fogja tartalmazni.

Ezt a szűrőállományt aztán felhasználhatja az Erőforrás karbantartásban, az árak, illetve adatok áttekintéséhez, a Fuvarkarantartás modulban az egyedi fuvarkalkulációk elkészítéséhez az anyagok kiválasztásához, illetve az Erőforrás (anyag) karbantartó programban ennek tartalmát ki is nyomtathatja.

A szűrőállomány a programcsomag „ANYAG” alkönyvtárában jön létre, a költségvetés nevével megegyező néven, de FLT kiterjesztéssel. Amennyiben már szerepelt ilyen állomány, akkor a program csak akkor írja azt felül, amennyiben az jóváhagyja.

20.13 Keverékállomány rendezése

A rendszerben található keverékanyagok állománya változhat, mivel a felhasználó is vehet fel keverék tételeket. A kigyűjtés összetevőire való bontásához szükség van ezeknek az anyagoknak a feldolgozására. Ezt a **Fájl - Keverékállományok** rendezése menüpontban teheti meg.

A feldolgozás során a program előbb a saját adattár keverék tételeit dolgozza fel, majd a központi adattárét, mivel lehet, hogy a központi normát áttemelte a saját adattárba és ott módosíthatta. A feldolgozás során a már megtalált keverékanyagokra való hivatkozást a program a futás végén visszajelzi.

20.14 Egy költségvetés szükségletének meghatározása

- 1./ Kigyűjtés menüpont - Egyedi kigyűjtés beállítása (20.1 pont). Csak akkor kell beállítani, ha a halmozott kigyűjtést a szakaszba való belépés után már használta.
- 2./ **Fájl - Költségvetés nyitása** menüpont. Csak akkor kell végrehajtania, ha nem az aktuális költségvetést dolgozza fel. (20.2 pont)
- 3./ Határozza meg a munkanem intervallumot, ha nem teljes kigyűjtést akar. (20.3 pont)
- 4./ Kigyűjtés menüpont - Kigyűjtés (végrehajtása). (20.4 pont)
- 5./ Keverékek bontása (ha összetevőkre akarja bontani a keverékeket). (20.5 pont)
- 6./ Listázás előkészítése. Csak akkor, ha módosít a költségvetésben használt árakon, illetve a nyomtatási beállításokon. (20.7-20.8 pontok)
- 7./ Listázás menüpont - képernyőre - fájlba - vagy nyomtatóra. (20.8-9-10 pontok)

21. Költségvetés tételeinek árazása, árelemzése

A költségvetések tételeinek árazása programszakasz arra szolgál, hogy az elkészített költségvetések tételeinek anyag egységárát, valamint az ÖN és ÉN rendszerében az egységre jutó díjköltségét meghatározhassa. A programszakaszban azt a tevékenységet, amikor csak az ár kiszámítása történik árazásnak, amikor ez nyomtatásban is dokumentálásra kerül árelemzésnek nevezzük. A programszakaszt a **Költségvetés - Költségvetés árazása** menüponttal vagy az ikonra kattintással tudja elindítani.

A programszakasz elindítása után az alábbi tartalmú képernyővel jelentkezik be:

Egy költségvetés árazásának, illetve árelemzésének meghatározása általában a következő feladatok elvégzését igényli.

21.1 Az árazás - árelemzés hatókörének kiválasztása

A programszakaszban a költségvetés tételek árának a kiszámítása történik. Sokszor szükség lehet arra, hogy a költségvetés tételeinek vagy csak az Anyag, vagy csak a Díj értéke kerüljön újból kiszámításra, miközben a másik értéket változatlanul kell hagyni.

Amikor ez a fenti eset áll fenn, akkor a következő képen található kapcsolóval kell kiválasztani az árazás, illetve árelemzés hatókörét.

21.2 Árazás és árelemzés végrehajtása előtti teendők

21.2.1 A feldolgozás intervallumának meghatározása

A programmodul a feldolgozáshoz igényli annak megadását, hogy a költségvetés mely tételei kerüljenek feldolgozásra. Ehhez a következő képen mutatott forma

alapján kell a feldolgozás intervallumát meghatározni. A költségvetés kiválasztásakor automatikusan beállítódik a költségvetés jellegéhez igazodó maximális tételszám intervallum, ami átlagos esetben nem igényel további beállítást. Az intervallum Munkanem kezd - Tételszám kezd - Munkanem vég - Tételszám vég módon értelmezendő. Ha szűkíteni akarja a feldolgozásra kerülő tételek körét, akkor adja meg a kezdő és záró intervallumot. Például csak a 31-es munkanembe felvett minden tételhez a munkanem kezd és vég értéke legyen 31-es, a tételszám kezd és vég pedig a megadott teljes intervallum. (Erre azért van így szükség, mert a költségvetés 31-es munkanemében lehetnek akár más munkanemből származó tételek is.) Fejezetes költségvetésnél a feldolgozandó tételek körét a fejezet kezd/vég párossal lehet megadni. A munkanem és tételszám intervallum páros ilyenkor ezen belül értelmezendő.

21.2.2 Árelemzéskor a nyomtatás előkészítése

Ha még nem készített eddig árelemzést, akkor először szükséges beállítania azt a betűtípust, amit ennél a szakasznál használni kíván. Ha már ezt egyszer megtette, akkor a továbbiakban csak akkor lesz erre szüksége, ha a nyomtatási képen változtatni kíván, vagy éppen másik nyomtatón akar nyomtatni, mint ami a rendszerhez alapnyomtatóként éppen ki van választva.

Az előkészítés egyrészt a betűtípus kiválasztásából áll, amit megtehet a **Fájl menü - Betűtípus** menüpontjával vagy az ikonra való kattintással, másrészt ha nem az alapnyomtatóval akar nyomtatni, akkor a nyomtató kiválasztásából, amit a **Fájl menü - Nyomtató-kiválasztás** menüponttal tud megvalósítani.

Határozza meg azt, hogy a teljes erőforrás megnevezést kívánja-e nyomtatni, vagy csak a lényeges részeit tartalmazó első sorát. Ezt a **Nyomtatási paraméterek - Egysoros illetve többsoros nyomtatás** menüpontban teheti meg.

21.2.3 Az árazás illetve árelemzés előkészítése a használandó árak tekintetében

A költségvetéshez az alkalmazni kívánt erőforrás egységárakat igen sokrétűen tudja meghatározni. Amikor a költségvetést megnyitotta, (esetleg később is módosíthatta) megállapította az árak kiválasztásának rendjét. Ehhez a következő tartalmú képernyőt használta fel:

Amint a képernyőn látható, a költségvetés ármegállapításának adatai a költségvetés megnyitásakor automatikusan beállítódnak arra az értékre, amelyet annak készítésekor megállapított. Így nem kell foglalkoznia az árazás, illetve árelemzés előkészítése során azzal, hogy az erőforrás elemek árai mely adattárból kerüljenek kiválasztásra

Amennyiben el akar térni a költségvetés ármegállapítás adataitól, akkor itt most az árkiválasztás sorrendjét meg kell változtatnia. A következő pont szerint.

21.2.4 Alkalmazandó egységárak kiválasztása

Az árkiválasztáshoz összesen három panel áll rendelkezésre, amelyek felhasználásáról döntve meghatározhatja az alkalmazni kívánt erőforráselem (anyag, szakma, gép) árának kiválasztási módját.

Amennyiben egyik panelen sincs beállított adat, akkor a központi egységár kerül automatikusan felhasználásra az erőforrás adattárból. A panelek felhasználása csak sorrendben egymást követően történhet, azaz először az „Először keresse az árat” feliratú panel adata kerül felhasználásra, majd a „Másodszor...” és így tovább.

A program legutoljára mindenképpen a központi adattárban is fogja keresni az erőforrás elem árát, hisz semmi garancia arra, hogy a korábbi keresések során talált adatot, ebben viszont kell árak szerepelnie, hacsak a felhasználó szándékosan ki nem törölte.

Figyelem! A szakmák és gépek esetében hiába van bejelölve a saját és %-os árkapcsoló a megfelelő panelen, mindenképpen a központi ár adata kerül felhasználásra. Gép és szakma esetén a központi ártól eltérni csak akkor lehet, ha árállományt választ az ár kereséséhez, és abban valóban meg is található az azoknak adatai.

A keresés során a program akkor „talál” egységárat, ha az szerepel az árállományban, vagy saját illetve %-os ár választása esetén a mező értéke nem egyenlő 0-val. Ez meghatározza az árak tárolásának technikáját is. Ha csak néhány anyag esetében akar árakat képezni, illetve nyilvántartani, akkor azt a saját ár rovatban tegye meg, illetve az erőforrás karbantartó programban %-kal számítsa ki a központi anyagárból. Ezek után nyugodtan megjelölheti a program számára, hogy először pl. keresse az árat a saját árak között, hisz valójában csak akkor fogja azt használni, ha ott árat talált. Ugyanez a helyzet a %-os egységárral is.

Mit jelent az alkalmazandó árak esetén az „első” alkalmazandó ár? Ha van egy sorrend az árak keresésére például saját, majd a második panelen %-os, illetve végül mindenképpen a központi, akkor az első találatig keres a program. Ha a saját árak között talált már 0-tól különbözőt, akkor a keresést befejezi, egyébként addig keres a logikai sorrend szerint tovább, amíg érvényes árat nem talál.

Mikor használja az alkalmazandó árak közül a „legnagyobb” árat? Ha különböző módon tartja karban az árait, akkor elképzelhető, hogy ugyanarra az anyagra van saját és van %-os egységára is, és ha a központi árkarbantartást is rendszeresen végrehajtja, akkor a legmagasabb ár valószínűleg a legfrissebb ár is, tehát valószínű, hogy az áll legközelebb a napi árhoz.

A harmadik formához „a legkisebb” a fentiek alapján inkább ellenőrzési funkció tartozik, ami az egyes költségvetések árazása közti különbség kimutatásával az alkalmazott saját, %-os és központi árak minőségét jelzi.

Ehhez a körhöz tartozik még az ÉN és ÖN költségvetések esetében is használható rezióradíj kapcsoló, aminek természetesen csak akkor van értelme, ha azt a költségvetésben állították be, és el is helyezték a költségvetésben a szakmai órabérek helyett a rezióradíjat. Ekkor a gépköltségek még továbbra is a központi adattárból számítódnak, tehát azok összege nem szerepelhet a rezióradíj összegében, vagy ha igen, akkor azoknak egységárát 0-ra kell állítani az adattárban.

21.2.5 Keverék tételek árazása

A költségvetés feldolgozását megelőzően döntse el, hogy akarja-e a költségvetésbe előzetesen már felvett keveréktételek árazását, a költségvetés árelemzése vagy árazása előtt végrehajtani. Amennyiben ezt választja, akkor ezt is be kell állítania, illetve valószínű, hogy ezt már a költségvetés alapadatainak megadásánál meg is tette. Ezt a funkciót csak a választókapcsoló segítségével tudja beállítani.

Keverékárazás kiválasztásának természetesen csak akkor van értelme, ha a költségvetésben el is helyezte a keveréktételeket.

21.2.6 A keverékárazás kulcsainak meghatározása

A keverékárazás kulcsainak megadását csak a **Műveletek • Keverékárazás kulcsai** menüpont segítségével tudja elérni. Amennyiben a keverékárazást használni akarja, akkor egyszer mindenképpen be kell állítania annak a kulcsait, mégpedig a fejezet végén található „Keverékárazás problémái” pontban foglaltakat is alaposan átgondolva. A kulcsok megadására a következő ablak szolgál:

Ebben a egyes mezők előtti megnevezésnek megfelelően adja meg a kulcsokat és rögzítse azt a szokásos rögzítő ikon segítségével.

Természetesen, ha az ÖN vagy ÉN rendszerében dolgozik, akkor azt is figyelembe kell vevnie, hogy a keverékek áraiban gépköltségek is szerepelnek, mint díjképző tényezők, és azokat egyenként kell a használt gépeknél megadnia, illetve kiszámítania.

Keverékárazás kulcsainak meghatározása	
Közvetlen anyagköltség pótlékolására %-os kulcs	0
Közvetlen díjköltség pótlékolására %-os kulcs	0
Anyag és díj összesen pótlékolására %-os kulcs	0

21.3 Az árazás, illetve elemzés végrehajtása

A paramétereknek megfelelő beállítása után indítható az árazás, illetve árelemzés. Az esetek többségében az előkészítési műveletek gyakorlatilag kimaradnak, és a költségvetés megnyitása után azonnal ez a tevékenység következik. A végrehajtás az alábbiak szerint történik:

a./ A költségvetéstétel minden egyes anyagot tartalmazó normasorához előveszi az árat és a megadott mennyiséggel számítja a közvetlen anyagköltséget.

Az anyagköltség számításánál speciálisan használja a csak fuvarköltség számításához felvett anyagokat. Ezeknek csak a fuvarköltség része kerül az egységár meghatározáshoz felhasználásra! (Csak ÉN és ÖN verzió esetében szerepelnek ilyen anyagok a normában.)

b./ A tétel normaidő szükségletéből a munkára megadott normaidőt és az óradíjat felhasználva számítja a közvetlen bérköltséget (díjat), az ÉNK normagyűjtemény esetében. Az ÉN és ÖN változatnál a díjképző tényezők is tételesen vannak felsorolva a tétel normaszükségletében.

21.3.1 Az árazás indítása

Az előkészítés után az árazás elindítható a **Műveletek - Árazás** menüpont vagy az ikonra való kattintás segítségével. Az árazás megindul, amit a „Stop” táblára való kattintással meg lehet szakítani.

21.3.2 Az árelemzés indítása

Az előkészítés után az elemzés elindítható a **Műveletek - Elemzés nyomtatóra**, illetve **képernyőre** menüpont vagy az ikonra való kattintás segítségével. Az elemzés megindul, amit a Stoptáblára való kattintással meg lehet szakítani.

21.4 Keverék-árképzés problémái

- a./ Az árképzés során lényegében ipari termékár kalkulációt kell készíteni, és ez idegen általában a kivitelezés árképzési gyakorlatától.
- b./ A termékárban rezsiköltségek is megtérülnek, amelyek pedig más helyen a rezsiorádjában (fedezetben) kerülnek érvényesítésre.
- c./ A keverékkészítéshez szükséges normaidőt milyen óradíjjal kell számítani, hiszen itt a számla anyagköltségének meghatározásához használjuk azt fel, és ez esetleg még valamilyen elemmel pótlékolódhat is. Az ÉN és ÖN verziónál itt nincs probléma, mert a tételekben beállíthat akár speciális adatokat is.
- d./ A közvetlen anyag és díjköltségeket milyen egyéb pótlékkulcsokkal hozza piaci árszintre? Kell-e egyáltalán erre az árszintre hoznia?
- e./ Hogyan érvényesíti a nagy fuvarigényű anyagok fuvar költségét a keverékárban? ÉN és ÖN verziókban kérjük válassza szét a keverékekben érvényesített fuvar költség-számítást az egyéb fuvar költség érvényesítéstől.

A felvetett kérdések részlegesek és nem ölelik fel a problémák teljes körét. Megoldást a felhasználónak kell találnia az alkalmazott módszerekre. Itt mi leírjuk, hogyan működik a programnak ez a szakasza, s ez alapján el tudja dönteni mit és hogyan használjon ennek alapján belőle.

- 1./ A termékár kalkulációhoz a **Műveletek - Keverékárazás kulcsai** menüpontban kell rögzítenie (21.2.6 pont) az óradíjat és a pótlékkulcsokat, illetve az ÉN és ÖN normabázisnál a szakma óradíjakat és gépköltség adatokat kell meghatároznia még a kulcsokon túlmenően az Erőforrás (anyag) karbantartás modulban (ha ezt eddig még nem tette meg, hisz itt ugyanazon óradíjakkal és gépköltségekkel és anyagárrakkal fog a program dolgozni, mint a programsomag bármely más szakaszában). A kulcsok mind az ÉNK mind az ÉN és ÖN bázisra azonosak.
- 2./ A tételadattárban a keveréktétel első normasorában szerepel annak az anyagnak a cikkszámja amelynek elkészítéséhez szükséges normákat a tétel tartalmazza. Ehhez a cikkszámhoz tartozó mennyiség 0, hogy az árazást ne befolyásolja!

Bármely tétel lehet keveréktétel, ha megfelel a következő paramétereknek. A normaképernyő alján be van jelölve a keveréktétel kapcsoló és meg van adva hozzá egy létező anyag cikkszám. Ekkor a keverékárazás ennek az anyagnak az árát fogja meghatározni.

☒ A tétel keveréktétel és a keverékanyag cikkszám:	A 18901 2010 01 C 8/10 - XN(H) földnedves kavicsbeton keverék C BM 32,5 pc. D _{max} = m3
--	--

3./ A végrehajtás

- a./ A szükséglet minden egyes sorához előveszi az anyagadattárban tárolt árat és a megadott mennyiséggel számítja a közvetlen anyagköltséget.
 - b./ A tétel normaidő szükségletéből az új munkára megadott normaidőt és az óradíjat felhasználva számítja a közvetlen bérköltséget (díjat), az ÉNK normagyűjtemény esetében. Az ÉN és ÖN változatnál a díjképző tényezők is tételeken vannak felsorolva a tétel normaszükségletei között.
- 4./ Végrehajtja a pótlékolásokat, és visszaírja az anyagadattárba a 2. pontban jelzett anyaghoz, az így kiszámított árat és a napi dátumot is rögzíti.

21.5 Keverékárazás megoldásai

A program kiadásakor az adattárban a keverékek piaci árszinten szerepelnek, tehát valamelyik keverőtelep áraihoz vannak igazítva, ha sajátot akar használni több módszert követhet.

Először módszer, automatikus és a költségvetés árazásakor, árelemzésekor mindig végrehajtódó keverékárazás.

Előnye, hogy az aktuális költségvetés ármegállapításakor biztosan a napi összetevő árak figyelembe lesznek véve a keverékárak meghatározásánál. Hátránya, hogy mindegyik költségvetésben használnia kell, mivel az egyik költségvetés által beállított ár a központi adattárban tárolásra is kerül és következő költségvetés az árazáskor már ezt találja ott és azt fogja felhasználni pedig lehet, hogy más körülmények jellemzőek rá, például jelentősen eltér a fuvarozási távolsága a keverékanyagokat képező nagytömegű anyagoknak.

Második módszer, hogy időszakonként (még mindig a programárazási funkciót felhasználva) kiszámítja a keverékárak összegét, de a költségvetésekben nem engedélyezi a keverékárazást, hogy az egész folyamat kézben tartható legyen. Ez a követhetőbb és viszonylag egyszerűen megvalósítható módszer.

21.5.1 Automatikus keverékárazás - I. módszer

- a./ Állítsa össze a tételes költségvetést.
- b./ Készítse el a 20. fejezetben leírtak szerint a költségvetés szükségletének meghatározását.
- c./ A kigyűjtésben szereplő keverékanyagokhoz a 11-es munkanemben keresse meg azokat a tételeket, amelyek ennek a keverékanyagoknak a normáit tartalmazzák.
- d./ Vegye fel ezeket a tételeket a költségvetésébe 0 mennyiséggel, hogy ne befolyásolják annak végeredményét.
- e./ A 21. fejezetben a 21.2.6 pont szerint állítsa be a keverékárazási kulcsokat. Ezt nem kell minden költségvetésnél megtennie, elegendő először beállítani ezt, és csak akkor szükséges módosítani, ha azok változnak.
- f./ A 21. fejezet szerint készítse el a költségvetés árazását természetesen bekapcsolt keverékárazási kapcsolóval (ezt itt most akkor be is kell kapcsolja). A végrehajtás eredményeképpen a központi anyagárak között található keverékanyagok árai

beállítódnak az Ön által kiszámított eredményre, és ahol ezekre szükség volt a költségvetés tételeinek ármeghatározásához ezek az új árak kerültek felhasználásra.

21.5.2 Ellenőrzött keverékárazás - II. módszer

Első használatkor

- a./ A programcsomaggal együtt telepítésre kerül egy költségvetés az ONSZLA könyvtárban az ONKEVER.SL8.
- b./ Készítse el az 20. fejezetben leírtak szerint a költségvetés szükségletének meghatározását, ezt a listát készítse el nyomtatásban. Készítsen még mindig a Kigyűjtés szakaszban a 20.12 pont szerint egy szűrőállományt, a keverékanyagok összetevőinek karbantartásához.

Minden további keverékár karbantartáskor

- c./ Az Ön rendszerében vagy tételesen végrehajtja minden egyes anyagra a fuvar költség számítást a 21.14 pontban foglaltak szerint, vagy közvetlenül azoknak az anyagoknak a fuvar költség sorában rögzíti az egységre jutó fuvarozási költségek összegét az Erőforrás (anyag) karbantartás program modulban.
- d./ Az erőforrás (anyag) karbantartásban vizsgálja felül a "b" pont szerinti listában szereplő erőforrások árait, ha szükséges módosítsa azokat.
- e./ A 21. fejezetben a 21.2.6 pont szerint állítsa be a keverékárazási kulcsokat, illetve azt az óradíjat, amivel a keverékárazást el akarja végezni.
- f./ A 21. fejezet szerint készítse el a költségvetés árelemzését természetesen bekapcsolt keverékárazási kapcsolóval. A végrehajtás eredményeképpen a központi anyagárak között található keverékanyagok árjai beállítódnak az Ön által kiszámított eredményre, és a továbbiakban mindaddig azok kerülnek felhasználásra, amíg azt nem módosítja.

21.6 Egy költségvetés kívánt árszintre hozásának lépései

- a./ Ha csak az anyagot vagy a díjat akarja a tételekben árazni, válassza ki a kívántat. (lásd 21.1 pont)
- b./ Határozza meg a feldolgozás tételszám határait, ha kell. (lásd 21.2.1 pont)
- c./ Állítsa be a nyomtatási paramétereket, ha szükséges. (lásd 21.2.2 pont.)
- d./ Állítsa be az ár paramétereket. (lásd 21.2.3. pont)
- e./ Ha a keverékárazást is végre akarja hajtani a számlatételek árazása előtt, kapcsolja be keverékárazást és ha még nem állította be a keverékárazás kulcsait, akkor azt is állítsa be. (lásd 21.2.6 pont.)
- f./ Indítsa el az árazást vagy az árelemzést. (lásd 21.3.1-21.3.2 pont.)

21.7 A költségvetés tételek egységárának eltérítése %-osan

Ez a szolgáltatás idegen a programban GOLD verziójában alkalmazott árképzési megoldásoktól (olcsóbb programok szükségmegoldása). Eredményeképpen nem a tényleges erőforrás áradatak jelennek meg a költségvetés tételek egységárában, hanem mesterségesen torzított értékek. A használat eredményeképpen a programban gyakorlatban rendelkezésre álló belső összefüggések (kigyűjtés lista árának végeredménye a költségvetés nettó összegével gyakorlatilag megegyezik, stb.) alapvetően megszűnnek. Használata esetén a felhasználó az adatok ellenőrzésére vonatkozó lehetőségét elveszíti, ezért használatát csak szélsőséges esetekben javasoljuk.

21.8 Költségvetés aktuális tételének árazása

A költségvetés készítése közben szüksége lehet arra, hogy a képernyőre éppen beolvasott tételt beárazza. Ezt a **Költségvetés - Aktuális tétel árazása** menüponttal vagy az „F7” funkcióbillentyűvel tudja végrehajtani. Ezt a funkciót hajtja végre az „Azonnali árazás kapcsoló beállítása” automatikusan, amikor adattárból vagy egy input költségvetésből olvas be tételt. A komplex tételek árazására itt sincs lehetőség, hanem csak az Árazás szakaszban.

Az árazás eredménye megjelenik az egységár és összeg mezőkben. Ha viszont ez egy olyan tétel, amit már felvett a költségvetésbe, akkor szükséges azt újból rögzítenie, mivel az árazás csak a képernyőn található adatokban hozta létre a változást. A költségvetés tétele változatlan maradt.

21.9 Alkalmazott erőforrások árainak módosítása

A program alap gondolata, hogy a költségvetés tételek árát a mindenkori összetevők (erőforrások) pillanatnyi és helyi árából, valamint a tétel összetevőinek aktuális normaértékéből kell meghatározni. A programcsomag alapértelmezett központi adattára - és természetesen a saját adattárak is - ezeket a normákat tartalmazzák, amelyek a költségvetés tételébe be is épülnek. Ezen túl egy rendszeresen aktualizált erőforrás adattár is része a programcsomagnak. A felhasználónak általában csak annyi feladata van - miután összeállította a költségvetést -, hogy az abban alkalmazott erőforrások árait aktualizálja, majd azokat felhasználva, az Árazás modulban a költségvetés tételeinek áraiban érvényesítse.

Az erőforrások árainak aktualizálására a programban több módszer állt eddig is rendelkezésre, amit most egy igen praktikus módon használhat további szolgáltatással egészítettünk ki. Ebben lehetősége nyílik arra, hogy a költségvetésben alkalmazott erőforrások árait egyszerűen módosítsa. A modul a következő ablakban jelenik meg:

Az árak módosításának és felhasználásának lehetőségét az adja, hogy a költségvetés tételeinek ármeghatározásához felhasználható egy vagy több erőforrás állomány. Az állomány tartalmazhatja részben, vagy egészben az alkalmazott erőforrások egységárait valamint azok egységre jutó fuvar költségét. Ezt az állományt lehet itt elkészíteni és a költségvetéshez csatolni.

A költségvetés tételeiben alkalmazott erőforrások árainak módosítása és felhasználása a következő lépésekből áll.

Alkalmazott erőforrások árainak módosítása

Cikkszám	Megnevezés	Mennyiség	Egység	Egységár	Összesen	Fuvar/Rezsi
Al1261-1401-00	A Beton-Viacolor Korzó 10x20	192.1884	m2	2300.00	442033.32	0.00
Al2111-0001-00	Kisméretű tömör téglá, 250x1	0.6060	1000 db	47460.00	28760.00	0.00
Al2111-0002-00	Kisméretű tömör téglá, MS2 5	1.2585	1000 db	52540.00	66121.59	0.00
Al2111-0021-00	Kisméretű kevéslyukú téglá,	0.8080	1000 db	40910.00	33055.28	0.00
Al1812-0401-00	Természetes szemmegoszlású h	4.9931	m3	2110.00	10535.44	0.00
Al18852-0040-01	Hf5-mc, falazó cementes mész	0.4463	m3	15790.00	7047.08	0.00
Al18852-0050-01	M 1 (Hf10-mc) falazó, cement	0.6390	m3	16110.00	10197.63	0.00

Listába kerülő erőforrások paraméterezése

Az összege nagyobb mint:

Fuvar költségszámítás anyagai
 Szakmák
 Anyagok
 Gépek

Lista frissítése

Költségvetés összeg paraméterek

Eredeti összeg		Módosított összeg	
Díj összesen	616.527	Díj összesen	616.527
Anyag összesen	1.184.531	Anyag összesen	1.188.017
K tételek összege	13.200	K tételek összege	13.200
Y tételek összege	0	Y tételek összege	0
Nettó összeg	1.814.258	Nettó összeg	1.817.744

Módosított árú erőforrások listája

Cikkszám	Megnevezés	Mennyiség	Egység	Egységár	Összesen	Fuvar/Rezsi
Al2111-0001-00	Kisméretű tömör téglá, 250x1	0.6060	1000 db	50000.00	30300.00	0.00
Al1812-0401-00	Természetes szemmegoszlású h	4.9931	m3	2500.00	12482.75	0.00

Alkalmaz Mégsem Segítség

1./ Az alkalmazott erőforrások árainak szükséges módosítása. Ezt a **Költségvetés - Alkalmazott erőforrások árainak módosítása** menüpontban indíthatja el, és az ugyanilyen nevű ablakban hajthatja végre.

2./ A módosítani kívánt erőforrás árak egyenként való megadása.

3./ A módosított árállomány elkészítése és hozzácsatolása a költségvetéshez. Ezt az **Alkalmazott erőforrások árainak módosítása** ablakban az **Alkalmaz** gombra kattintva tudja megtenni.

4./ Az árállomány segítségével a költségvetés tételek árainak újbóli kiszámítása. Ezt a **Költségvetés - Költségvetés árázása** menüpontban indíthatja el.

21.9.1 Az alkalmazott erőforrások ármódosításának végrehajtása

21.9.1.1 A feldolgozásra szolgáló ablak felépítése

Az ablak elemeit elhelyezkedésük szerint mutatjuk be.

21.9.1.1.1 Alkalmazott erőforrások listája

Az ablak felső részében található listában megtalálható a költségvetésben szereplő minden erőforrás, az **árkiválasztási logika szerinti árakkal**.

A szolgáltatás indulásakor a program meghatározza a költségvetésben alkalmazott erőforrásokat és kiszámítja azok mennyiségét, valamint azt az összeget, amelyet a pillanatnyi árbeállításokkal az a költségvetésben képvisel.

21.9.1.1.2 Alkalmazott erőforrások listájába kerülő elemek kiválasztása

Az áttekintés érdekében a felhasználó meghatározhatja, hogy mely erőforrások kerüljenek az alkalmazott erőforrások listájába. Erre a „**Listába kerülő erőforrások paraméterezése**” nevű panelen található elemekkel nyílik lehetőség. Ez a panel az ablak közepén a bal oldalon helyezkedik el.

Kiválasztható, hogy milyen típusú erőforrások kerüljenek a listába. Induláskor valamennyi (anyag, szakma, gép stb.) engedélyezve van. A nem kívánt elem eltávolításához a neve előtti négyzetben található „pipát” kell eltávolítani (kikapcsolni), majd az ugyancsak itt található „**Lista frissítése**” gombra kattintani. További szűkítést tesz lehetővé a listába kerülő erőforrások minimális összegének a meghatározása. Ez induláskor „0” értékkel van feltöltve, azaz minden erőforrás elem a listába kerül. Amennyiben csak a meghatározó erőforrásokkal kíván dolgozni, akkor az „**Összege nagyobb mint**” mezőben állítson be egy értéket, aminek eredményeképpen az annál nagyobb összértéket képviselő erőforrások kerülnek csak a listába. Az összeg meghatározása után frissítse a listát a „**Lista frissítése**” gombra kattintással.

A szűkítések mindenkor csak a listából távolítják el az erőforrásokat, azok természetesen továbbra is részét képezik a költségvetésnek, és esetleges módosított adataikat is megtartják.

21.9.1.1.3 A költségvetés összegének paraméterei

A program ad egy áttekintést a költségvetés nettó összegéről, annak összetevőivel együtt. Ez az áttekintés egyrészt az eredeti adatokat, másrészt itt az ablakban végrehajtott erőforrás árak módosításaként létrejött módosítások eredményét tartalmazza. Ezek az adatok a „**Költségvetés összeg paraméterek**” nevű panelen találhatóak. Az ezeken található elemek jelentése a következő:

„**Díj összesen**” mezőben található a költségvetés nettó összegében díjképző erőforrás elemek összege. Ez a Szakma és a Gép kategóriába tartozó erőforrások összege, illetve ÉNK költségvetések esetében a tételek normaidejéből és a rezióradíjból képzett érték. Ebből az összegből hiányzik a „K” és az „Y” tételekben található díj érték, mivel azokat a program nem az erőforrások értékéből számítja, hanem az a tételben meghatározott egységárak és mennyiség eredménye.

„**Anyag összesen**” mezőben található a költségvetés nettó összegében anyagárba tartozó erőforrás elemek összege. Ez alaphelyzetben az anyagok ára, ami az ÖN és ÉN költségvetések esetében kiegészülhet a „Csak fuvar költség számításra használt anyagok” körével. Ebből az összegből hiányzik a „K” és az „Y” tételekben található anyag érték, mivel azokat a program nem az erőforrások értékéből számítja, hanem az a tételben meghatározott egységárak és mennyiség eredménye.

„**K tételek összege**” mezőben található azoknak a tételeknek az összege, amelyek a költségvetésben „K” körülményjelzővel vannak megjelölve. Ezek az úgynevezett kalkulált tételek, amelyek esetében a program semminemű árképzést nem végez, és az erőforrásaikat sem dolgozza fel, sem itt, sem a kigyűjtés modulban. Azért kerül itt az értékük kijelzésre, hogy a költségvetés nettó összege összetevőiknek a szintjén látható legyen.

„**Y tételek összege**” mezőben található azoknak a tételeknek az összege, amelyek a költségvetésben „Y” körülményjelzővel vannak megjelölve. Ezek normál tételek, (nyomtatáskor az Y meg sem jelenik) amelyek esetében a program az árkiszámítást

Listába kerülő erőforrások paraméterezése

Az összege nagyobb mint:

Fuvar költségszámítás anyagai
 Szakmák
 Anyagok
 Gépek

Lista frissítése

Költségvetés összeg paraméterek

Eredeti összeg		Módosított összeg	
Díj összesen	616.527	Díj összesen	616.527
Anyag összesen	1.184.531	Anyag összesen	1.188.017
K tételek összege	13.200	K tételek összege	13.200
Y tételek összege	0	Y tételek összege	0
Nettó összeg	1.814.258	Nettó összeg	1.817.744

nem végzi el az esetleges árazási, árelemzési műveletek végrehajtása során. Erőforrásait viszont feldolgozza, de csak a kigyűjtés modulban. Azért kerül itt az értékük kijelzésre, hogy a költségvetés nettó összege összetevőiknek a szintjén látható legyen.

„**Nettó összeg**” mezőben található a költségvetés erőforrásainak, valamint a „K” és „Y” tételeknek az összege. Ez az összeg eltérhet (a kerekítések, árak módosulása, stb. miatt) a költségvetés nettó összegétől. A program ezt az eltérést vizsgálja és ha ez meghaladja az 1%-ot, akkor a felhasználónak a szolgáltatás meghívásakor vissza is jelzi.

21.9.1.1.4 Módosított árú erőforrások listája

Ez a lista az ablak alsó részében található. Ebben a listában található azok az erőforrások, amelyek már módosításra kerültek. A listában megtalálható minden módosított erőforrás, függetlenül attól, hogy az alkalmazott erőforrások melyik részét jeleníti meg az „Alkalmazott erőforrások” listájában.

21.9.1.2 Erőforrás ár módosítása

Egy erőforrás árának a módosítása három logikai lépésben hajtható végre.

- 1./ Válassza ki a módosítani kívánt erőforrást. Ezt megteheti az „Alkalmazott erőforrások” listájában vagy a „Módosított árú erőforrások” listájában található bármelyik elemre való kattintással.
- 2./ A megjelenő ablakban változtassa meg az erőforrás adatait! Az ablakban megjelennek az eredeti, még módosítás nélküli adatok, és lehetőség van arra, hogy az erőforrás egységárát, fuvar költségét és dátumát megváltoztassa. A program a módosítás dátuma mezőt automatikusan feltölti a napi dátummal. ÉNK költségvetés esetén a Fuvar adatok módosítására nincs lehetőség, mivel a program azt ebben az esetben egyébként sem használná.
- 3./ Kattintson a „**Módosít**” gombra, a módosítások rögzítéséhez! A módosítás eredményeképpen a program az erőforrást elhelyezi a „Módosított árú erőforrások” listájában. Újrászámítja a költségvetés nettó összegét és a módosított adatokat megjeleníti a „Költségvetés összeg paraméterek” panel „Módosított összeg” részében.

21.9.1.2.1 Egy erőforrás ár módosításának végrehajtása

Az ablakban megjelennek a módosítandó erőforrás azonosításához szükséges adatok, valamint a módosítható elemek.

Az ablak címsorában az erőforrás cikkszama, alatta a megnevezése és a mennyiségi egysége található.

Külön ablakban található az „Eredeti” (ezek nem módosíthatók) és a „Módosított adatok”. Ezen a panelen található mezők adata átírható. A módosítást a következők szerint hajtsa végre.

Egy erőforrás árának a módosítása két logikai lépésben hajtható végre.

- 1./ A megjelenő ablakban változtassa meg az erőforrás adatait! Az ablakban megjelennek az eredeti, még módosítás nélküli adatok, és lehetőség van arra, hogy az erőforrás egységárát, fuvar költségét és dátumát megváltoztassa. A program a módosítás dátuma mezőt automatikusan feltölti a napi dátummal. ÉNK költségvetés esetén a Fuvar adatok módosítására nincs lehetőség, mivel a program azt ebben az esetben egyébként sem használná.
- 2./ Kattintson a „**Módosít**” gombra, a módosítások rögzítéséhez!
- 3./ „**Mégse**” gombra kattintva, vagy az ablak bezárásával a módosítási művelet félbeszakad.

21.9.2 A módosítások érvényesítése a költségvetés tételeiben

Miután minden egyes erőforrás elem módosítása megtörtént. A módosított árakat az „**Alkalmaz**” gombra kattintva tudja a költségvetéshez kapcsolni. A program ezt automatikusan el is végzi. A költségvetés körülményei között az itt elkészített árállomány az első helyen kerül, mint áralkalmazási körülmény felhasználásra. Az árkiválasztás pedig az „Első találatig” lesz beállítva, hogy biztosítsa az árazás modulban ennek az állománynak az elsődleges használatát.

A program egy üzenetablakban elmondja, hogy az árállomány felhasználásához szükséges az árazás végrehajtása, aminek az elindítását fel is ajánlja. Javasoljuk, hogy az „**Igen**” gombra kattintva és utána a megjelenő ablakban az Árazás funkcióat használva hajtsa is végre az árak átvezetését a tételeken.

A program az elvégzett műveletekről egy fájlt készít, ami a költségvetés nevével megegyezik, de a kiterjesztése „LOG”. Ez egy szöveges fájl, ami részletesen tartalmazza a program által elvégzett módosításokat, valamint azok végrehajtási időpontját.

21.9.3 Az árállomány paraméterei

Az árállomány nemcsak a módosított erőforrások adatait fogja tartalmazni, hanem minden erőforrást, ami a költségvetésben alkalmazásra került.

Az árállományban az egyes erőforrások ára, az árkiválasztási logika szerint lett megállapítva. A program figyelembe vette az áralkalmazási körülményekben megadott igényeket és aszerint választotta ki a kívánt egységárát a megfelelő helyről (erőforrás adattár központi, saját vagy %-os árából, esetleg a költségvetéshez csatolt egy vagy több árállományból) aszerint, hogy a felhasználó ezek közül melyiket (az először megtaláltat, a legnagyobbat vagy a legkisebbet) akarta használni. Ezek a paraméterek alkalmazottan bekerülnek az árállományba, tehát elvileg a további árparaméterekre a továbbiakban nem is lenne szükség, csak abban az esetben, ha még további tételek kerülnek a költségvetésbe és azok olyan erőforrásokat tartalmaznak, amelyek eddig még nem szerepeltek a költségvetés tételeiben.

A most készített árállomány fizikailag ugyanabban a könyvtárban készül el, ahol a költségvetés található. Az árállomány neve meg fog egyezni a költségvetés nevével, ami bővül egy „A” betűvel valamint egy 001-999 intervallumba eső sorszámmal. A program az eredeti árakat is megjegyzi, azt a fenti elvek szerint készített „E001-999” taggal kiegészített árállományba menti el, hogy bármikor vissza lehessen állítani a költségvetést az eredeti árakra.

A költségvetéshez elkészített erőforrás árak nem kerülnek a programcsomag központi erőforrás adatában átvezetésre, nem módosítanak egyetlen más költségvetést sem. Igény esetén természetesen ezek az árak az Anyagkarbantartás modulban a **Fájl - Ár töltés** menüpontban betölthetők az adattár áraihoz.

Ezek az árállományok felhasználhatók akár más költségvetések erőforrás árainak a meghatározásához is.